

სინამდვილის მხატვრული გარდასახვა

ჯონი მარღანია

ფილოლოგიის დოქტორი, ცხუმ-აფხაზეთის
მეცნიერებათა აკადემიის პროფესორ ოთარ
ჭურღულიას სახელობის ქართული ენისა და
ლიტერატურის ინსტიტუტის წამყვანი მეცნიერ-
თანამშრომელი, სოხუმის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი, სამშვიდობო განათლების ცენტრის
მკვლევარი
E-mail: jmargania@gmail.com

*წარმოადგინა ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის პროფესორ ოთარ
ჭურღულიას სახელობის ქართული ენისა და ლიტერატურის ინსტიტუტმა*

აბსტრაქტი. ხელოვნება და კერძოდ მისი სიტყვიერი დარგი - ლიტერატურა, როგორც ცნობიერების ფორმა, წარმოადგენს რეალობის ასახვას, მაგრამ არა მის ასლს, პირდაპირ გადაღებას, არამედ მხატვრულ გარდასახვას. ცნობილი ფრანგი მოღვაწე დენი დიდრო ცხოვრებისადმი ხელოვნების მიბაძვის ორ სახეს გამოყოფდა - ფოტოგრაფიულს, ე.ი. უიდეო, მორალურ ღირსებას მოკლებული, და ნეიტრალური-იდეური და მორალური, სწორედ ამ თვისების მატარებელია მხატვრული ლიტერატურა.

მხატვრული შემოქმედება მთელი ობიექტური სინამდვილის ასახვას კი არ წარმოადგენს, არამედ იგი მხოლოდ ადამიანურ სამყაროს, საზოგადოებრივ სინამდვილეს, სულიერ და ინტელექტუალურ ცხოვრებას წარმოსახავს.

მხატვრულ ნაწარმოებში ავტორი ახდენს ცხოვრების განზოგადოებას. ის სპეციფიკური საფუძველი კი, რომლის მეშვეობითაც შემოქმედი ახდენს სინამდვილის წარმოსახვას, არის შეთხზვა, გამონაგონი - „ქმნა არყოფილისა ყოფილად“.

მხატვრული შეთხზვა და საერთოდ ფანტაზია იმ შემთხვევაშიც დიდ როლს თამაშობს, როდესაც მწერალი მიზნად ისახავს ისტორიული პიროვნების

(პიროვნებების) ან მოვლენის განსახოვნებას. მხატვრული გამონაგონი ასეთი თემატიკის ნაწარმოებებს უფრო მეტ სიმართლის ელფერს ანიჭებს, ვიდრე მოვლენათა რეალური და ზუსტი წარმოსახვა (მაგ. გუსტავ ფლობერის „მადამ ბოვარი“, ლ. ქიაჩელის „ჰაკი ამბა“).

მხატვრულ ნაწარმოებში სინამდვილიდან აღებული მასალის საფუძველზე ზნეობრივი ტენდენციები დიდი მხატვრული სულისკვეთებით არის გააზრებული.

ნაწარმოებში არანაირ შემთხვევით ელემენტს არა აქვს ადგილი, მწერლის ყოველ სიტყვას, მხატვრულ „დეტალს“ უმნიშვნელოვანესი ფუნქცია აკისრია და საბოლოო ჯამში ცხოვრებისეული რეალობის მხატვრულ სიმართლედ გარდაქმნას ემსახურება, რომელიც უფრო ნამდვილია და დამაჯერებელი, ამიტომაც მკითხველზე მეტ მორალურ-ზნეობრივ და ესთეტიკურ ზეგავლენას ახდენს ვიდრე რეალური სინამდვილე.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნება, ლიტერატურა, მხატვრული გარდასახვა.

ლიტერატურული ნაწარმოების მთავარი თავისებურება მხატვრულობაა. ხელოვნების ნიმუშის ამ სპეციფიკურობას ხაზი ჯერ კიდევ ანტიკური ეპოქის დიდმა მოაზროვნემ – არისტოტელემ გაუსვა თავის უნიკალურ ნაშრომში „პოეტიკა“, სადაც იგი მიუთითებდა რეალური სინამდვილის მხატვრულად ათვისების ერთ მეტად მნიშვნელოვან თავისებურებაზე: „პოეტის საქმეა თქვას არა ის, თუ რა მოხდა, არამედ ის, თუ რა იყო ალბათობის ან აუცილებლობის მიხედვით შესაძლებელი, რომ მომხდარიყო“ (1,161).

ხელოვნება და კერძოდ სიტყვიერი მწერლობა, როგორც ცნობიერების ფორმა, რეალობის ასახვას წარმოადგენს, მაგრამ არა მის ასლს, პირდაპირ გადაღებას, არამედ მხატვრულ გარდასახვას. ცნობილი ფრანგი განმანათლებელი დენი დიდრო გამოყოფდა ცხოვრებისადმი მიბაძვის ორ სახეს - ფოტოგრაფიულს, ე.ი. უიდეო, მორალურ ღირსებას მოკლებული და ნეიტრალური, მაშასადამე, იდეური და მორალური, სწორედ ამ უკანასკნელი თვისებების მატარებელია ლიტერატურა.

ხელოვნების საფუძველი არის რეალობის ასახვა, ლიტერატურა მით უფრო დიდია და მომხიბვლელი, რაც უფრო მეტი სიმართლით ასახავს სინამდვილეს,

რადგანაც მის უმთავრეს ღირსებას წარმოადგენს „ჭეშმარიტება და გამოხატვა“. დიდია მხოლოდ ის რაც სიმართლეს მოიცავს, მაგრამ ლიტერატურაში სიმართლე არ გულისხმობს სინამდვილის პირდაპირ ასახვას, არამედ ცხოვრებისეული მოვლენის მხატვრულ გარდასახვას, სადაც მხატვრული სიმართლის ერთადერთი საფუძველი არის ტიპურობა.

ცნობილია, რომ არსებობს სამყაროს ათვისების, როგორც თეორიულ-ლოგიკური სახეობა, ასევე მხატვრულიც. „ხელოვნების ქმნილება, უწინარეს ყოვლისა ხელოვნებაა თავისი საკუთრივ მხატვრულ-ესთეტიკური არსის გამო. ეს განსაკუთრებულობა არის ხელოვნების არსებობის უპირველესი საფუძველი“ (2,82) შესანიშნავად აღნიშნა ბ. ბელინსკიმ, რომ „ხელოვნება უწინარეს ყოვლისა ხელოვნება უნდა იყოს, ხოლო შემდეგ ის უკვე შეიძლება იყოს განსზღვრულ ეპოქაში საზოგადოების სულისკვეთების და მიმართულების გამოხატულება“ (3,682).

მხატვრული შემოქმედება მთელი ობიექტური სინამდვილის ასახვას არ წარმოადგენს, იგი მხოლოდ ადამიანურ სამყაროს, საზოგადოებრივ სინამდვილეს, სულიერ და ინტელექტუალურ ცხოვრებას წარმოსახავს.

დიდმა ილიამ „კაცია ადამიანში?!“ თავისი თანამედროვე სინამდვილე ისე ღრმად გახსნა, მიუხედავად იმისა, რომ ლუარსაბ თათქარიძე რეალობაში არ არსებულა, რასაც ვერ მიაღწევდა ვერცერთი ისტორიკოსი.

ნაწარმოებში ავტორი უპირველეს ყოვლისა ცხოვრების განზოგადებას ახდენს. ის სპეციფიკური საფუძველი კი, რომლის მეშვეობით სინამდვილის წარმოსახვას ახდენს შემოქმედი არის შეთხზვა, გამონაგონი, „ქმნა არ ყოფილისა ყოფილად“. „ვეფხისტაოსნის“ შინაარსი და პერსონაჟები მოგონილია, მაგრამ შოთამ მის მიერ მოგონილ ამბავს ისეთი სული ჩაატანა, რომ ამ ჭეშმარიტ სულისაგან თვით არაჭეშმარიტი ამბავი მართალი გგონია (4,409).

მხატვრული შეთხზვა და საერთოდ მხატვრული ფანტაზია იმ შემთხვევაშიც დიდ როლს თამაშობს, როდესაც მწერალი ისტორიული პიროვნებისა ან მოვლენის განსახოვნებას ისახავს მიზნად. მხატვრული გამონაგონი ასეთი თემატიკის მომცველ მხატვრულ ნაწარმოებსაც უფრო მეტ სიმართლის ელფერს ანიჭებს, ვიდრე

მოვლენათა პირდაპირი და ზუსტი წარმოსახვა (მაგ. გუსტავ ფლობერის „მადამ ბოვარი“, ლ. ქიაჩელის „ჰაკი ამბა“ და სხვა).

ყოფითი სინამდვილის წარმოსახვას მწერლები განსხვავებული ხერხებითა და საშუალებებით უდგებიან, გამომდინარე მათი იდეური მრწამსისა, შეხედულებებისა და საკითხის გადაწყვეტის საკუთარი პოზიციისა, ამიტომაცაა, რომ სხვადასხვა მწერალი, თუნდაც ერთი ეპოქისა, ერთი და იგივე, მოვლენის ან ფაქტის, თუნდაც ისტორიულისა, მხატვრულად განსახოვნებას სხვადასხვაგვარად ახდენს, მათ ნაწარმოებებში მხატვრული სიმართლე აბსოლიტურად განსხვავებულია, ამის დამადასტურებელი მრავალი ფაქტის მოყვანა შეიძლება თუნდაც ქართული მწერლობის მაგალითზე.

მხატვრულ ნაწარმოებში სინამდვილიდან აღებული მასალის საფუძველზე ზნეობრივი (და არა მარტო) ტენდენციები დიდი მხატვრული ნიჭით არის გააზრებული და ამიტომაც მკითხველზე დიდ მორალურ ზეგავლენას ახდენს. ცნობილი ლიტერატურათმცოდნე პრ. კეკელიძე აკ. წერეთლის „გამზრდელთან“ დაკავშირებით აღნიშნავდა: „მართალია პოემა „გამზრდელს“ საფუძველად დაედო ხალხში გავრცელებული ზეპირი გადმოცემა, მაგრამ აკაკი წერეთელმა, როგორც დიდმა პოეტმა სტენოგრაფიულად კი არ გადაიღო რაც გაიგონა, არამედ შემოქმედებითი ძალით ახლებურად დაგვიხატა ყოველივე. აკაკი თვითონ აღნიშნავდა, რომ „ნიჭიერმა მწერალმა სტენოგრაფიულად კი არ უნდა გადაიღოს ყველაფერი, რაც გაიგონა და ნახა, არამედ უნდა ჩაიწეროს. არა ასისა, ათასი სიტყვა-ფრაზისაგან უნდა აირჩიოს მასალები, რომელნიც უკეთ დაახასიათებენ მისგან მიღებულ საგანს, რასაკვირველია, შემოქმედებითი ძალით“ (5,81).

მწერალი არა მარტო ქმნის ცალკეულ, ერთმანეთისაგან იზოლირებულ ანდა ცოტათი ერთმანეთისაგან განცალკევებით არსებულ სახეებს ნაწარმოებში, არამედ აჩვენებს მათ კავშირს, ხსნის ერთი სახისთვის დამახასიათებელ თვისებას მეორის მეშვეობით. მის უმთავრეს ამოცანას შეადგენს ის, რომ მკითხველს საინტერესო ცხოვრებისეულ მდგომარეობაში უჩვენოს ადამიანები, რომელთა შესახებაც სურს საუბარი.

მხატვრული ნაწარმოები, შეიძლება ითქვას, ეს არის მთელი სამყარო, ერთიანი ორგანიზმი, დამთავრებული, მაგრამ ამასთან ამოუწურავი სისტემა, რომელიც

იმიტომაც არსებობს და უძლებს ისტორიის ქარტეხილებს, რომ აქვს, შემოქმედებითი წვის შედეგად, ყველაფერი აუცილებელი და არაფერი ზედმეტი, სწორედ ეს თვისება ლიტერატურული ქმნილებისა განაპირობებს მის მარადიულობას.

რეალური მოვლენისა და ფაქტისაგან განსხვავებით მხატვრული სიმართლე მკითხველზე იმდენად ძლიერი ზემოქმედებითი ძალის მატარებელია, რომ სუბიექტი, რომელიც ეცნობა მხატვრულ ნაწარმოებს, ერთბაშად ივიწყებს გარესამყაროს, შედის მხატვრულ სამყაროში და შეიძლება ითქვას, ხდება მონაწილე, მჭვრეტელი მწერლის მიერ ასახული ვითარებისა. ეს მიღწევადია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მკითხველს მოქმედების ან პერსონაჟთა ქცევის სხვაგვარად ახსნა წარმოუდგენლად მიაჩნია, ვიდრე ეს მწერლის მიერ არის ნაჩვენები. დიდი გერმანელი მოაზროვნე ლესინგი აღნიშნავდა, „ნებისმიერი მოძრაობა, რომელსაც აკეთებს მოქმედი პირი, ჩვენ უნდა გვაფიქრებინებდეს იმას, რომ ჩვენც ასე მოვიქცეოდით და არა სხვანაირად“ (6,30).

მხატვრულ ქმნილებაში არანაირ შემთხვევით ელემენტს არ აქვს ადგილი, მწერლის ყოველ სიტყვას, განსაკუთრებით მხატვრულ „დეტალს“, უმნიშვნელოვანესი ფუნქცია აკისრია. ესა თუ ის წვრილმანიც კი გარკვეული აზრის მატარებელია და საბოლოო ჯამში კი ცხოვრებისეული რეალობის მხატვრულ სიმართლედ გარდაქმნას ემსახურება, რომელიც არანაკლებ ნამდვილია და დამაჯერებელი ვიდრე რეალურად არსებული და რომლის აღქმა და გააზრება მკითხველის მიერ შესაძლებელია მხოლოდ და მხოლოდ მწერლის შემოქმედებითი პროცესის გათვალისწინებით, ნაწარმოების მთლიანობაში აღქმის შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებების საფუძველზე.

უკვე აღინიშნა და ვიმეორებ, რომ მწერლები საკუთარი მხატვრული მემკვიდრეობის საფუძვლად, არც თუ იშვიათად, იღებენ მასალას ცხოვრებისეული სინამდვილიდან, ყოფითი რეალობიდან, ცნობილი დრამატურგი ა. ოსტროვსკი აღნიშნავდა, „რომ ის არასოდეს არ იგონებს სიუჟეტებს თავისი პიესებისათვის, იმას მას აძლევს ისტორია, საგაზეთო ცნობა, ნაცნობის მონაყოლი და ა. შ.“

მდიდარი ქართული სიტყვიერი კულტურის ისტორიაში ხშირია შემთხვევები, როცა გამოჩენილი მწერლები (ად ყაზბეგი, ვაჟა-ფშაველა და სხვა) თავიანთ

ნაწარმოებების სიუჟეტებად ხშირად იყენებენ ხალხში გავრცელებულ თქმულებებს, ლეგენდებს, ზეპირსიტყვიერებაში დაფიქსირებულ ფაქტობრივ მასალებს, რომლებიც მათ სტენოგრაფიულად კი არ გადმოაქვთ, არამედ შემოქმედებითი ძალით, ახლებურად, საკუთარი მრწამსისა და შეხედულების შესაბამისად წარმოაჩენენ ყოველივეს.

ცნობილი ქართველი მწერალი ლეო ქიაჩელი იმ მოდვანეთა რიცხვს ეკუთვნის, რომელთაც კარგად აქვთ გათვითცნობიერებული რეალიზმის უპირველესი მოთხოვნა, „მწერლის საქმე ის კი არ არის, რომ გამოიგონოს არაყოფითი ამბავი, არამედ არაჩვეულებრივი მოვლენებიც კი ახსნას ცხოვრებისეული კანონებით, რომ მხოლოდ მხატვრული სიმართლის არსებობა ანიჭებს ხელოვნების ნაწარმოებს დამოუკიდებელ ესთეტიკურ ღირებულებას და გარდაქმნის მთელი პროცესი ექვემდებარება უმაღლეს სიმართლეს - მხატვრულ სიმართლეს“. ამის ბრწყინვალე ნიმუშია ნოველა „ჰაკი ამბა“. ნოველის სიუჟეტად ლეო ქიაჩელმა გამოიყენა რეალური ამბავი, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ქ. სოხუმში გასული საუკუნის 10-იანი წლების ბოლოს, კერძოდ, 1918 წელს, როდესაც საქართველო, როგორც დამოუკიდებელი ქვეყანა, იდგამდა ფეხს.

ნოველის მთავარ მოქმედ გმირს - უჯუმ ემხვას ჰყავს რეალური პროტოტიპი, ის არის სამურზაყანოელი თავადის - მელიტონ ემუხვარის შვილი კოლია (ნიკოლოზ) ემუხვარი, მეფის რუსეთის ყოფილი ოფიცერი. რუსეთში მომხდარი ოქტომბრის გადატრიალების შემდეგ ის ბრუნდება სამშობლოში და სახლდება სოხუმში. ერთ დილით სანაპიროზე სეირნობისას გადაეყრება წითელი რუსეთის მეზღვაურებს, ერთ-ერთმა მათგანმა მას შეურაცხყოფა მიაყენა. თავმომწონე თავადმა, რათქმუნდა, არ აპატიო თავხედ მეზღვაურს უდიერი საქციელი და ის ორ მეგობართან ერთად საიქიოს გაისტუმრა. რის შემდეგაც შეიპყრეს და სიკვდილით დასაჯეს (სამხედრო გემის საკვამურში დაახჩვეს). ეს არის ის პატარა ისტორიული ფაქტი, მაგრამ დამერწმუნებით, არა უბრალო, რიგითი შემთხვევა, რომელსაც დაეყრდნო მწერალი და ამ მასალის განზოგადოების საფუძველზე შექმნა ეროვნული ტკივილებისა და ღრმა ქვეტექსტების შემცველი ბრწყინვალე ნოველა.

მწერალი ნოველაში „ჰაკი ამბა“ ქმნის არა მარტო ცალკეულ, ერთმანეთისაგან იზოლირებულ, ანდა განცალკევებით არსებულ მოვლენებს თუ სახეებს, არამედ

აჩვენებს მათ კავშირს, ხსნის ერთი სახისთვის დამახასიათებელ თვისებას მეორის მეშვეობით. ავტორის ერთ-ერთ ძირითად ამოცანას შეადგენს ის, რომ მკითხველს საინტერესო, ცხოვრებისეულ მდგომარეობაში უჩვენოს ადამიანები, რომელთა შესახებაც თვითონ ლაპარაკობს.

ნოველის გაცნობისას ჩვენ გვჯერა თითქოს დაუჯერებელი, არაჩვეულებრივი სიტუაციისა თუ მოვლენისა, ეჭვიც არ გვეპარება ასახულის სისწორეში, ეს ხდება იმის საფუძველზე, რომ ნაწარმოებში ნებისმიერი ვითარება, მოქმედ პირთა ქცევა დამაჯერებლად არის დასაბუთებული. ერთი სიტყვით, მწერალი შესანიშნავად გრძნობს, რომ მხატვრული სიმართლის არსებობა ანიჭებს ლიტერატურულ ნაწარმოებს დამოუკიდებელ ესთეტიკურ ღირებულებას, ხოლო მხატვრულ სიმართლეში დარწმუნების ძირითადი საფუძველია, ჯერ ერთი, ნაწარმოებში უნდა აისახოს ობიექტური სინამდვილე, ტიპიური ხასიათები ტიპიურ გარემოში და რაც მთავარია, მხატვრული მოტივირება.

მიუხედავად იმისა, რომ მე-20 საუკუნის 30-იანი წლების პოლიტიკური სიტუაცია არ იძლევა იმის საშუალებას, რომ პირუთვნელად, ყოველგვარი შელამაზების გარეშე ითქვას ქვეყნისათვის საჭირობოროტო საკითხებზე, ლეო ქიაჩელი, როგორც უაღრესად ეროვნული თვითშეგნების მატარებელი მწერალი, „ჰაკი აძმაში“ ახერხებს ქვეტექსტებით გადმოგვცეს ეპოქალური მნიშვნელობის ეროვნული ტკივილი, ხაზი გაუსვას იმ უბედურებას, რაც საბჭოთა რუსეთმა მოუტანა მის ქვეყანას. რად ღირს მის მიერ დახატული რუსული კრეისერ „შმიდტის“ მეთაურის კუზმა კილგას, „მრისხანედ“ წოდებულის სახე.

მწერალი მას გვიხატავს, როგორც არაბუნებრივი ფიზიკური და სულიერი თვისების მატარებელ არსებას, კაცს, რომლის „ერთ ტანზე“ ორი პირისაზე და სამი თვალი ჩანდა. აქ ნათლად იკვეთება, რომ კუზმა კილგა არის არა კონკრეტული პირი, არამედ განზოგადოებული სახე მტრისა, რომელიც დიდ უბედურებას უქადის დამოუკიდებელ საქართველოს.

მწერალი ასევე ნათლად წარმოაჩენს დამოუკიდებელი საქართველოს იმ დროინდელ მესვეურთა უნიათობას, არაპრინციპულობას, მათ უსუსურ და

არაკომპეტენტურ დამოკიდებულებას არსებული რეალობისადმი. გვიხატავს ხელი-სუფალთ, რომლებიც ჯერ კიდევ სათანადოდ ვერ გარკვეულან მიმდინარე მოვლენებში და მოქმედებენ „დრო და ჟამის შესაფერად“.

ნოველის ერთ-ერთი მთავარი მაგისტრალური ხაზია უჯუმ ემხასა და ჰაკი აძბას ურთიერთდამოკიდებულების ჩვენება. მკითხველს შეიძლება ერთგვარად გადაჭარბებულადაც და არაბუნებრივადაც მოეჩვენოს მწერლის მიერ დახატული ჰაკისა და უჯუმის ურთიერთობის ამსახველი მომენტები, მაგრამ ლეო ქიაჩელი ამ ფაქტზე ხაზგასმისას წარმოჩნდება, როგორც აფხაზი ხალხის ისტორიული და ყოფითი ურთიერთობების, მისი ტრადიციების უზადო მცოდნე.

უჯუმ ემხასა და ჰაკი აძბას ურთიერთობის ამსახველი ეპიზოდები დასაბუთებულია სოციალურ-ისტორიული ასპექტით. ცნობილია, რომ დასავლეთ საქართველოში, კერძოდ აფხაზეთ-სამურზაყანოში, ფართო ხასიათი და შინაარსი ჰქონდა ძუძუმტეობის ინსტიტუტს. ცნობილია ის უშუალო, ახლო ურთიერთობა, რომელიც სუფევდა ძიძიშვილ-ძუძუმტეს შორის. ისტორიული წყაროებით და აგრეთვე ხალხური ზეპირგადმოცემებით დასტურდება, რომ ძიძიშვილი ვალდებული იყო ჭირსა და ლხინში ძუძუმტეს გვერდში ამოდგომოდა, მისთვის თავიც კი გაეწირა თუ ამას ვითარება მოითხოვდა, ამ მომენტისათვის არ შეიძლებოდა ავტორს გვერდი აევლო, მაშინ მხატვრული სიმართლე ნაწარმოების ამ ნაწილში ნაკლებად დამაჯერებელი იქნებოდა.

ასევე ცხოვრებისეული და ყოფითი რეალობით არის მოტივირებული უჯუმ ემხას გადაწყვეტილება ჩაბარდეს მტერს და ამით იხსნას უხუცესი ერისკაცის, ბექირ ჩაჩბას სიცოცხლე. უჯუმ ემხას ქმედების სხვაგვარი დახატვა აუცილებლად აღძრავდა მკითხველში არამართებულობის შეგრძნებას, ვინაიდან ადგილი ექნებოდა საქართველოს ამ კუთხეში (არამართო ამ კუთხეში) აღზრდილი ბრწყინვალე გვარის წარმომადგენელთათვის დამახასიათებელ ყოფითი კრედოსაგან გადახვევას.

ნოველა „ჰაკი აძბა“ არის გაგონილის მხატვრულად წარმოსახვის ერთ-ერთი საუკეთესო ნიმუში, ხოლო მისი ავტორი გვევლინება, როგორც ცხოვრებისეული ფაქტის მხატვრულ სიმართლედ გარდაქმნის დიდოსტატი.

ამდენად, ხელოვნებას და კერძოდ ლიტერატურის ასახვის საფუძველი არის სინამდვილე. ლიტერატურა მით უფრო დიდი და მომხიბვლელია, რაც უფრო მეტი სიმართლით ასახავს რეალობას, რადგანაც მის უმთავრეს ღირსებას წარმოადგენს „ჭეშმარიტების გამოხატვა“. ღირებულია მხოლოდ ის რაც სიმართლეს მოიცავს, მაგრამ ლიტერატურაში სიმართლე არ გულისხმობს არსებულის პირისპირ ასახვას, არამედ ცხოვრებისეული მოვლენისა თუ ფაქტის მხატვრულ გარდასახვას, სადაც მხატვრული სიმართლის ერთადერთი საფუძველია ტიპურობა. ყოფითი რეალობის მხატვრულ წარმოსახვას მწერლები სხვადასხვა ხერხებითა და საშუალებებით ახდენენ, გამომდინარე მათი სუბიექტური მრწამსისა და შეხედულებებისა, ამიტომაცაა, რომ სხვადასხვა მწერალი, თუნდაც ერთი ეპოქისა, ერთი და იგივე მოვლენის თუ ფაქტის, თუნდაც ისტორიულისა, მხატვრულ განსახოვნებას სხვადასხვაგვარად ახდენს.

მხატვრულ ნაწარმოებში სინამდვილიდან აღებული მასალის საფუძველზე ზნეობრივი ტენდენციები მხატვრული ნიჭით არის გააზრებული და ამიტომაც მკითხველზე დიდმორალურ და ზნეობრივ ზეგავლენას ახდენს.

ლიტერატურულ ქმნილებაში ყოველი სიტყვა უმნიშვნელოვანესი ფუქნციის მატარებელია, თიოეულ მათგანს გარკვეული დანიშნულება აკისრია, რომელიც საბოლოო ჯამში ცხოვრებისეული რეალობის მხატვრულ სიმართლედ გარდაქმნას ემსახურება.

ლიტერატურა:

1. არისტოტელე, პოეტიკა, თბ., 1979 წ. გვ. 161.
2. ლიტერატურის თეორიის საფუძველი, თბ., 1972 წ.
3. ბ. ბელინსკი, რჩეული ფილოსოფიური თხზულებანი, 1948.
4. ი. ჭავჭავაძე, თხზ. სრ. კრებული, ტ. III, თბ., 1953 წ.
5. პრ. კეკელიძე, აკაკი წერეთელი, ცხოვრება და მოღვაწეობა, თბ., 1953 წ.
6. Лессинг, Гамбургская драматургия, М., 1936 წ.

ARTISTIC TRANSFORMATION OF REALITY

Joni Margania

Doctor of Philology, Leading Researcher of the Institute of Georgian Language and Literature named after Professor Otar Churgulia of the Tskhum-Abkhazian Academy of Sciences, Sokhumi State University, Researcher of the Peace Educational Center
E-mail: jmargania@gmail.com

Presented by the Institute of Georgian Language and Literature named after Professor Otar Churgulia of the Tskhum-Abkhazian Academy of Sciences

Abstract. Art, and especially its verbal branch - literature, as a form of consciousness is a reflection of reality, but not a direct copying of it, but a fiction transformation.

In a work of fiction, the writer summarizes life. Moreover, the specific basis by which the author imagines reality is fiction, story - „to create without being.“

Artistic imagination and artistic fantasy in general play an important role when a writer sets himself the task of depicting a historical event or a historical person. Artistic fiction gives productions on such topics a shade of truth rather than a real and accurate depiction of events (for example, „Madame Bovary“ by G. Flaubert, „Khaki Adzba“ by L. Kiacheli).

In a work of fiction based on material taken from reality, moral tendencies are comprehended with great artistic spirit and therefore have a great moral and aesthetic impact on the reader.

Each word in the work has an important function and each of them has a specific purpose, which ultimately serves to transform the reality of life into artistic truth.

Keywords: *Art, literature, artistic transformation.*